

การจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองสิงห์บุรี

The Suitable Welfare for The Elderly in Different Ages Case Study of Singburi Municipality

กิตติศักดิ์ ปานฝักดี¹, วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง² และ มยุรี รัตนเสริมพงษ์³

Kittisak Panfuekdee¹, Waraporn Subruangthong² and Mayuri Rattanasermpong³

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Master of Public Administration, Public Administration Program, Thepsatri Rajabhat University

Email: successkitt@gmail.com

Received March 4, 2022; Revised April 4, 2022; Accepted July 15, 2022

Abstract

The purposes of this study were to investigate 1) the current situation of social welfare provision for the elderly in each age group; 2) the need for social welfare for the elderly in each age group; and 3) guidelines for providing social welfare for the elderly in each age group of Singburi Municipality. The sample consisted of 370 elderly people and 6 people involved in providing appropriate welfare for the elderly in each age group of Singburi Municipality. The instrument used was a questionnaire. The quantitative data was analyzed by using statistics, frequency values, and percentage values by group discussion. The qualitative data was analyzed by the creation of a conclusion analysis and content analysis. The findings showed that the current situation of social welfare provision for the elderly in each age group was that Singburi Municipality, together with Singburi Hospital, launched a project to provide long-term care services for the elderly with dependency and to distribute pension allowances to the elderly. In terms of the need for social welfare for the elderly in each age group, the aspect with the highest average for the youngest elderly group was the economy. The aspect with the highest average of the middle elderly group was the economy as well. The highest average of the oldest group was security in life. According to the study and data analysis, the researcher formulated the following guidelines: the SPCVC model consists of the Strong Elderly Club, Project for the elderly, a Center for improving the quality of life for the elderly, Vocational training for the elderly, and Caring for the elderly and vulnerable groups.

Keywords: elderly; social welfare for the elderly; elderly group

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สถานการณ์การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยในปัจจุบันของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี 2) ความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี และ 3) แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรี จำนวน 370 คน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ แบบสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยในปัจจุบันของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เทศบาลเมืองสิงห์บุรีร่วมกับโรงพยาบาลสิงห์บุรีจัดทำโครงการจัดบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และแจกเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ ความต้องการการได้รับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ผู้สูงอายุวัยต้น ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุวัยกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุวัยปลาย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความมั่นคงในชีวิต จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดเป็นแนวทางดังนี้ โมเดล SPCVC ประกอบด้วย ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง โครงการสำหรับผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การฝึกอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ และการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบาง

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ; สวัสดิการผู้สูงอายุ; กลุ่มวัยผู้สูงอายุ

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมที่สำคัญที่สุดในศตวรรษที่ 21 คือการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ หลายประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเติบโตอย่างรวดเร็วโดยในปี พ.ศ. 2573 คาดว่าจะมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากถึงประมาณ 1.4 พันล้านคน และจะเพิ่มขึ้นถึง 2 พันล้านคน ในปี พ.ศ. 2593 (Department of Mental Health, 2020) ประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยเติบโตเป็นอันดับสามในทวีปเอเชีย ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย (Aged Society) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบันปี พ.ศ. 2564 ไทยมีประชากรกลุ่มผู้สูงอายุมากกว่า 12 ล้านคน หรือ คิดเป็นสัดส่วนราว 1 ใน 6 ของประชากรไทย จากสถานการณ์โครงสร้างประชากรของประเทศไทยในอนาคตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Namthipchanthacharoen, 2021) จังหวัดสิงห์บุรี กำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) โดยมีจำนวนผู้สูงอายุถึงร้อยละ 24.24 ของจำนวนประชากรทั้งจังหวัด ซึ่งเป็นผลให้จังหวัดสิงห์บุรีเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุมากที่สุดเป็นอันดับที่ 2 ของประเทศไทย (Department of Older Persons, 2021) จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ แต่ละช่วงวัย จึงได้ศึกษาการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยในเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เพื่อหาแนวทางกำหนดกลไกและมาตรการต่าง ๆ รองรับจำนวนผู้สูงอายุซึ่งมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี และเพื่อปรับปรุงการจัดสวัสดิการให้เหมาะสม

สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุซึ่งจะส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและแผนงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสมในระยะยาวตลอดจนทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยในปัจจุบันของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี
2. เพื่อศึกษาความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัยกรณีศึกษาเทศบาลเมืองสิงห์บุรี โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้ ด้านความมั่นคงในชีวิต 1) สุขภาพ 2) ครอบครัวและการอยู่อาศัย 3) ที่อยู่อาศัย/สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ด้านการศึกษา 1) การศึกษาและการเรียนรู้ 2) การเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสาร ด้านเศรษฐกิจ 1) รายได้ 2) การออม ด้านสังคม 1) การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม 2) การเข้าถึงบริการทางสังคม

ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือความต้องการการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยจำแนกได้ดังนี้ 1) ด้านความมั่นคงในชีวิต ประกอบด้วย สุขภาพ, ครอบครัวและการอยู่อาศัย และที่อยู่อาศัย/สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม 2) ด้านการศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาและการเรียนรู้, การเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสาร 3) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วยรายได้, การออม 4) ด้านสังคม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม, การเข้าถึงบริการทางสังคม (College of Population Studies, Department of Social Development and Welfare, The Office of the Promotion and Protection of the Elderly, Chulalongkorn University, 2013)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือแนวทางการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยจำแนกได้ดังนี้ ผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60 – 69 ปี), ผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70 – 79 ปี และผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป) (Thongthai, 2006)

ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่เขตเทศบาลเมือง จังหวัดสิงห์บุรี โดยเหตุผลที่เลือกพื้นที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรีเป็นพื้นที่ศึกษาเพราะ เทศบาลเมืองสิงห์บุรีเป็นจุดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของจังหวัด และมีความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่โดดเด่นกว่า อปท. อื่น ๆ ในจังหวัดสิงห์บุรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

– ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรี เป็นเพศชาย 1,808 คน เพศหญิง 2,774 คน รวม 4,582 คน (Singburi Municipality Local Registration Office, 2021)

– กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย เป็น ประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรี ผู้วิจัยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน (Yamane, 1973) เป็นตารางที่ใช้หาขนาด

ของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยคาดว่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน

- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ สทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นผู้บริหารในระดับผู้อำนวยการกองของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี, ประธานสภาองค์กร ชุมชนเทศบาลเมืองจังหวัดสิงห์บุรี, ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนเมืองสิงห์บุรี, ประธานอาสาสมัครพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เทศบาลเมืองสิงห์บุรี, ประธานชุมชน, ประธานอสม. และผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหรือ เกี่ยวข้องโดยตรงในการการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

1. นายปฎิญา แก้วปลาด ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สำนักงานเทศบาล เมืองสิงห์บุรี
2. นาวาอากาศโท พยงค์ สวัสดิ์ ตำแหน่ง ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนเมืองสิงห์บุรี, ประธาน อพม. เทศบาลเมืองสิงห์บุรี, ที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการภาคประชาชน สำนักปลัดนายกรัฐมนตรี, รักษาการประธานคณะ ประสานงานขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดสิงห์บุรี, อุปนายกสมาคมศูนย์ประสานงานภาคประชาชนจังหวัดสิงห์บุรี และ รองประธานชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุจังหวัดสิงห์บุรี
3. ดร. ชีรเศรษฐ์ พัฒน์วรพงษ์ ตำแหน่ง คณะกรรมาธิการการปกครอง, คณะกรรมาธิการการทหาร, คณะกรรมาธิการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และที่ปรึกษากรรมาธิการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน
4. นางทัศนีย์ พูลเกษม ตำแหน่ง ประธานผู้สูงอายุชุมชนศาลหลักเมือง และประธานอสม.ชุมชน ศาลหลักเมือง
5. นายพนม แจ่มกังวาน ตำแหน่ง ประธานชุมชนวัดโพธิ์ข้าวผอก
6. พ.อ.สมบัติ ระววยทรง ตำแหน่ง ประธานชุมชนวัดสังฆราชาวาส, ประธานสภาองค์กรชุมชนเทศบาล เมือง จังหวัดสิงห์บุรี และที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการ สน.ปลัด สน.นายกรัฐมนตรี ภาค ปชช. ฝ่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตระยะเวลา ทำการศึกษาริเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 ถึง เมษายน 2565

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ สำหรับประเทศไทยกำหนดนิยาม ผู้สูงอายุ ไว้ในพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 3 ว่าหมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย (Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute, 2018) โดยแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุได้ 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) ผู้สูงอายุ วัยต้น (อายุ 60 – 69 ปี) เป็นกลุ่มที่เพิ่งย่างเข้าสู่วัยสูงอายุและมีจำนวนมากที่สุด เป็นช่วงวัยที่ต้องพบกับความ เปลี่ยนแปลง โดยเปลี่ยนสถานะจากผู้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของสังคมมาเป็นกลุ่มคนที่ต้องเข้าสู่ภาวะพึ่งพิงจากสังคม 2) ผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70 – 79 ปี) เป็นกลุ่มที่มีผู้สูงอายุจำนวนรองลงมา เป็นช่วงวัยที่เริ่มมีอาการเจ็บป่วยและมี โรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรังที่ต้องระวัง อีกทั้งมีความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองลดน้อยลงและมีพฤติกรรมเข้า ร่วมกิจกรรมและสังคมน้อยลง 3) ผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มักมีความสามารถพึ่งพา ตัวเองลดลงและต้องได้รับการดูแลจากลูกหลาน ญาติพี่น้อง พยาบาล หรือผู้ดูแลพิเศษ

นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ

นโยบายรัฐบาล คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีพลเอก ประยุทธ์จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีแถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันศุกร์ที่ 12 กันยายน 2557 ซึ่งมีนโยบายที่เกี่ยวข้องด้านผู้สูงอายุดังต่อไปนี้ ข้อ 3 คือการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของภาครัฐโดยจะมีประเด็นเกี่ยวกับ เรื่องการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเพื่อที่จะส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีงานหรือกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อสังคมในอนาคต โดยจัดเตรียมระบบการดูแลในบ้านสถานพักฟื้นและโรงพยาบาล ที่เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว รวมทั้งการพัฒนาระบบการเงินการคลังสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 – 11 พัฒนาการของยุทธศาสตร์การพัฒนางานผู้สูงอายุ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในช่วงระยะเวลา 20 ปี

สถานการณ์การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย

รูปแบบระบบสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน จำแนกตามประเภทบริการ 2 ประเภท (Yodphet, 2006) ดังนี้ 1) การประกันสังคม (Social Insurance) 2) การช่วยเหลือสาธารณะ (Public Assistance)

หลักประกันความมั่นคงทางสุขภาพ มี 2 ด้านคือ หลักประกันด้านสุขภาพ และหลักประกันด้านรายได้โดยสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยสำหรับผู้สูงอายุได้รับทุกวันนี้อยู่ในระบบเดียวกันกับของประชาชนทั่วไป คือ สวัสดิการการรักษายาสำหรับข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าการประกันสุขภาพโดยทำประกันสุขภาพภาคเอกชน ส่วนหลักประกันรายได้ก็เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตอย่างมั่นคง คือการออม ซึ่งอาจจะแบ่งออกได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ การออมแบบบังคับ คือ กองทุนบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการและกองทุนประกันสังคม กับ การออมแบบสมัครใจคือกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Kanjanaajitra et al., 2007)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในต่างประเทศ

การเพิ่มขึ้นของจำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุอย่างรวดเร็วได้สร้างความวิตกกังวลให้กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่ได้ก้าวล่วงเข้าสู่ภาวะที่เรียกว่า “สังคมผู้สูงอายุ” แล้ว เช่น ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลี ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา แคนาดา และอิตาลี ความตระหนักถึงผลกระทบที่อาจตามมาจากสถานการณ์เช่นนี้ ทำให้หลายประเทศได้กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหามีการวางแผนเตรียมรับมือกับสถานการณ์ที่อาจจะต้องเผชิญประสบการณ์จากประเทศเหล่านี้เป็นองค์ความรู้อันมีค่าที่จะเป็นแบบอย่างให้ประเทศไทยได้ค้นหาช่องทางในการตั้งรับได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง (Jitramontree & Thayansin, 2008)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2558 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย กรณีศึกษาพื้นที่: เมืองพัทยา อ.บางละมุง จ.ชลบุรี อบต.ด่านชุมพล อ.บ่อไร่ จ.ตราด” วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อ 1 ศึกษาสถานการณ์การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยในปัจจุบัน 2 ศึกษาความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัย 3 กำหนดรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัย ผลการศึกษาพบว่าสามารถแบ่งผลการศึกษาได้เป็น 7 ประเด็นดังนี้ 1. ความต้องการด้านบริการทางสังคม พบว่าส่วนใหญ่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ มากที่สุด รองลงมาเป็นการให้ยืม สนับสนุนกายอุปกรณ์ และการช่วยเหลือ

งานบ้าน ตามลำดับ 2. ความต้องการด้านสุขภาพ พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการหน่วยบริการดูแลสุขภาพ เยี่ยมบ้าน และให้ความรู้ผู้สูงอายุที่บ้านมากที่สุด รองลงมา คือ มีอาสาสมัครดูแลสุขภาพ (อพส. อสม.) และโรงพยาบาลที่ให้บริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ตามลำดับ 3. ความต้องการด้านการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสาร พบว่าส่วนใหญ่เป็นโทรศัพท์มากที่สุด รองลงมาเป็น วิทยุ และหอกระจายข่าว เสี่ยงตามสายตามลำดับ 4. ความต้องการสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเรื่องการดูแลในเรื่องสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต และกิจกรรมพัฒนาที่อยู่ผู้สูงอายุโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตามลำดับ 5. ความต้องการด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม พบว่าส่วนใหญ่ต้องการกิจกรรมตามประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาเป็น กิจกรรมทางศาสนา/เข้าวัดปฏิบัติธรรม และออกกำลังกายและกีฬา ตามลำดับ 6. ความต้องการด้านรายได้และการออม พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการการจัดตั้งกองทุนในชุมชนเพื่อให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุมากที่สุด รองลงมาเป็น มีการแนะนำการบริหารการเงินในครอบครัว และจัดหาสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุ ตามลำดับ 7. ความต้องการด้านการศึกษา และการเรียนรู้ พบว่าความต้องการส่วนใหญ่คือ การเรียนรู้จากศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน รองลงมาเป็น การจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่/ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นประจำตำบล ตามลำดับ

Sukanan et al. (2011) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 93.76) โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง (Mean = 91.49) ร้อยละ 64.20 รองลงมาเป็นระดับดี (Mean = 108.73) ร้อยละ 24.80 และระดับไม่ดี (Mean = 73.43) ร้อยละ 11.00 เมื่อพิจารณารายได้พบว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ด้านร่างกายสภาพแวดล้อม และจิตใจตามลำดับ (Mean = 27.51, 25.06 และ 21.15) ส่วนที่อยู่ในระดับดีคือด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Mean = 20.04) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ในปัจจัยต่อไปนี้คือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมและการรับสวัสดิการมากกว่า 5,001 บาท เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมและไม่รับสวัสดิการกองทุนผู้สูงอายุจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่ากลุ่มอื่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเน้นการพัฒนาด้านร่างกายจิตใจและสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุให้มากขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตจากปานกลางไปสู่ระดับดี

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยในปัจจุบันของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรี เป็นเพศชาย 1,808 คน เพศหญิง 2,774 คน รวม 4,582 คน (Singburi Municipality Local Registration Office, 2021)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในขั้นตอนนี้โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องโดยตรงในการการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

จากผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เพื่อเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน 6 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) เชิงปริมาณ ที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรที่แน่นอนโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน (Yamane, 1973) ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้จำนวนไม่น้อยกว่า 370 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) เชิงคุณภาพ ที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสิงห์บุรี โดยแบ่งออกเป็นตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม, ตอนที่ 2 ข้อมูลสถานการณ์การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี, ตอนที่ 3 ข้อมูลความต้องการการได้รับการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ

ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นเนื้อหา ดังนี้ การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีในปัจจุบันเป็นอย่างไร, ความต้องการการได้รับการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสิงห์บุรีเป็นอย่างไร และ รูปแบบการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยควรเป็นอย่างไร มีข้อเสนอที่จะเป็นแนวทางที่จะทำให้มีการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยอย่างไร่างแนวทางการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถาม เมื่อได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 370 ชุด แล้วผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลผล ตามแนวคิดของ Best (1997) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด, ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความต้องการมาก, ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความต้องการน้อย และ ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด

การสนทนากลุ่ม นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มาแยกประเด็นตามข้อคำถาม จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็นโดยใช้วิธีการ “ตีความ” ตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อสรุปผลการวิจัยแยกเป็นประเด็น ๆ เรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้สามประเด็น ได้แก่ ศึกษาสถานการณ์การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยในปัจจุบันของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ศึกษาความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี และศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

นำผลการวิจัยจากการสนทนากลุ่มและแบบสอบถามดังกล่าวข้างต้นมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องได้แก่แนวคิด ทฤษฎีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบถึงลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันของข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง การตอบแบบสอบถามกับข้อมูลจากเอกสาร เพื่อนำเสนอรูปแบบแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยให้แบบสอบถามความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลสถานการณ์การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยในปัจจุบันของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

ด้านความมั่นคงในชีวิต จากการสำรวจพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 60 – 69 ปี ส่วนใหญ่ มีปัญหาด้านสุขภาพหรือโรคประจำตัว มีหลักประกันสุขภาพที่จัดโดยภาครัฐ เป็นประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) ทำกิจกรรมกับสมาชิกในครอบครัวเป็นบางครั้ง ต้องการให้คนในครอบครัวเป็นผู้ดูแลประจำ บ้านที่อยู่ในปัจจุบันเป็นของตนเอง สภาพที่อยู่อาศัยมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 70 – 79 ปี ส่วนใหญ่ มีปัญหาด้านสุขภาพหรือโรคประจำตัว มีหลักประกันสุขภาพที่จัดโดยภาครัฐ เป็นประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) ทำกิจกรรมกับสมาชิกในครอบครัวเป็นบางครั้ง ต้องการให้คนในครอบครัวเป็นผู้ดูแลประจำ บ้านที่อยู่ในปัจจุบันเป็นของตนเอง สภาพที่อยู่อาศัยมีห้องน้ำ ห้องส้วมที่อยู่ในบ้านใช้ได้สะดวก และปลอดภัย

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 80 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ มีปัญหาด้านสุขภาพหรือโรคประจำตัว มีหลักประกันสุขภาพที่จัดโดยภาครัฐ เป็นประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) ทำกิจกรรมกับสมาชิกในครอบครัวเป็นบางครั้ง ต้องการให้คนในครอบครัวเป็นผู้ดูแลประจำ บ้านที่อยู่ในปัจจุบันเป็นของตนเอง สภาพที่อยู่อาศัยมีห้องน้ำ ห้องส้วมที่อยู่ในบ้านใช้ได้สะดวก และปลอดภัย

ด้านการศึกษา จากการสำรวจพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 60 – 69 ปี ส่วนใหญ่ รู้ว่ามีบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้ในชุมชน เลือกไม่รู้ว่ามีการจัดไปทัศนศึกษา ศึกษาดูงาน เข้าถึงข้อมูลข่าวสารโดยช่องทางกระจายข่าวสารเสียงตามสาย

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 70 – 79 ปี ส่วนใหญ่ รู้ว่ามีบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้ในชุมชน เลือกไม่สนใจการเรียนรู้หรืออุปกรณ์ที่ทันสมัย เช่น อินเทอร์เน็ตตำบล เข้าถึงข้อมูลข่าวสารโดยช่องทางกระจายข่าวสารเสียงตามสาย

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 80 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ รู้ว่ามีบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้ในชุมชน เลือกไม่รู้ว่ามีการจัดไปทัศนศึกษา ศึกษาดูงาน เข้าถึงข้อมูลข่าวสารโดยช่องทางกระจายข่าวสารเสียงตามสาย

ด้านเศรษฐกิจ จากการสำรวจพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 60 – 69 ปี ส่วนใหญ่ ก่อนอายุ 60 ปี ท่านประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ปัจจุบันไม่ได้ทำงาน มีรายได้หรือทรัพย์สินในการเลี้ยงชีพตนเอง/ครอบครัวจากการทำงาน ปัจจุบันไม่มีเงินออม

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 70 – 79 ปี ส่วนใหญ่ ก่อนอายุ 60 ปี ท่านประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ปัจจุบันไม่ได้ทำงาน มีรายได้หรือทรัพย์สินในการเลี้ยงชีพตนเอง/ครอบครัวจากบุคคลในครอบครัว ปัจจุบันไม่มีเงินออม

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 80 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ ก่อนอายุ 60 ปี ท่านประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ปัจจุบันไม่ได้ทำงาน ปัจจุบันไม่มีเงินออม

ด้านสังคม จากการสำรวจพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 60 – 69 ปี ส่วนใหญ่ ในรอบ 1 วันใช้เวลาส่วนใหญ่ทำกิจกรรมได้บ้าง นอกเหนือจากกิจวัตรประจำวัน เลือกดูโทรทัศน์ นอกเหนือจากกิจกรรมที่ทำประจำ สนใจทำกิจกรรม เกษตรกรรม/ปลูกไม้ดอก/ไม้ประดับ/ทำสวน ไม่เป็นสมาชิกหรือเข้าร่วมกลุ่ม/ชมรม/ เคยใช้สิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุที่ไม่มีบำนาญจะได้รับเบี้ยยังชีพ

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 70 – 79 ปี ส่วนใหญ่ ในรอบ 1 วันใช้เวลาส่วนใหญ่ทำกิจกรรมได้บ้างนอกเหนือจากกิจวัตรประจำวัน เลือกดูโทรทัศน์ นอกเหนือจากกิจกรรมที่ท่านทำประจำ สนใจทำกิจกรรม เกษตรกรรม/ปลูกไม้ดอก/ไม้ประดับ/ทำสวน ไม่เป็นสมาชิกหรือเข้าร่วมกลุ่ม/ชมรม/สมาคม เคยใช้สิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุที่ไม่มีบำนาญจะได้รับเบี้ยยังชีพ

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 80 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ ในรอบ 1 วันใช้เวลาส่วนใหญ่ทำกิจกรรมได้บ้างนอกเหนือจากกิจวัตรประจำวัน นอกเหนือจากกิจกรรมที่ท่านทำประจำ สนใจทำกิจกรรม เกษตรกรรม/ปลูกไม้ดอก/ไม้ประดับ/ทำสวน ไม่เป็นสมาชิกหรือเข้าร่วมกลุ่ม/ชมรม/ เคยใช้สิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุที่ไม่มีบำนาญจะได้รับเบี้ยยังชีพ

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interviews) พบว่า เทศบาลเมืองสิงห์บุรีโดยนายกเทศมนตรีได้มีนโยบายให้ชุมชนทั้ง 14 ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ทำโครงการเสนอมายังเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เพื่อขอรับงบประมาณจำนวน 10,000 บาทต่อชุมชนต่อปี โดยเป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุในชุมชนของตนเอง โดยให้ผู้นำชุมชนและกรรมการของชุมชนเป็นคนจัดทำโครงการและรับผิดชอบโครงการ พร้อมรายงานผลการดำเนินการ (Kaewplad, 2022) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีร่วมกับโรงพยาบาลสิงห์บุรีจัดทำโครงการจัดบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care Care) เพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงได้รับการบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุข โดยหน่วยบริการสถานบริการ และผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (caregiver) (Kaewplad, 2022) และดำเนินการแจกเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรี

2. ความต้องการการได้รับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

ด้านความมั่นคงในชีวิต, ด้านการศึกษา, ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ในภาพรวม พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 60 – 69 ปี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ด้านสังคม รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงในชีวิต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 70 – 79 ปี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ด้านสังคม รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงในชีวิต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 80 ปีขึ้นไป เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านความมั่นคงในชีวิต รองลงมาคือ ด้านสังคม รองลงมาคือ ด้านการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเศรษฐกิจ

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interviews) พบว่าเทศบาลเมืองสิงห์บุรีโดยนายกเทศมนตรีได้มีนโยบายให้ชุมชนทั้ง 14 ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ทำโครงการมายังเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เพื่อขอรับงบประมาณจำนวน 10,000 บาทต่อชุมชนต่อปี โดยงบประมาณ 10,000 บาทต่อปีดังกล่าว ผู้นำชุมชนและประธาน อสม.มีความเห็นว่าเทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นจากงบประมาณดังกล่าว, โครงการจัดบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care Care) ยังมีผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (caregiver) ไม่เพียงพอ, เทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีโครงการโลกสวยตาใส แจกแว่นสายตาแก่ผู้สูงอายุ ปีละ 1 ครั้ง ซึ่งเป็นโครงการที่เป็นประโยชน์ ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้สูงอายุ แต่โครงการดังกล่าวก็ไม่ได้มีการทำต่อเนื่องทุกปี

3. แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

จากการศึกษาพบว่า ควรจัดให้เหมาะสมกับช่วงวัย เช่น วัยต้นยังสามารถทำงานและช่วยเหลือตนเองได้อยู่ ดังนั้น ควรเน้นไปที่การจัดสวัสดิการด้านรายได้และการออม วัยกลางเป็นวัยที่ร่างกายเริ่มเสื่อมถอยลงมากขึ้น และเริ่มตระหนักในการใช้ชีวิตบั้นปลาย ดังนั้น ควรเน้นไปที่การจัดกิจกรรมทางสังคมและการดูแลป้องกันสุขภาพ หรือวัยปลายซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ควรเน้นไปที่การดูแลสุขภาพ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางมาเป็นโมเดลได้ดังนี้

Model SPCVC

1. Strong Elderly Club ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง ส่งเสริมให้ชมรมผู้สูงอายุในแต่ละชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีความเข้มแข็ง ชุมชนผู้สูงอายุจะเป็นกลไกหลักและกลไกสำคัญที่จะช่วยประสานหน่วยงานต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุ เพราะมีความใกล้ชิดและทราบปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัยในชุมชนของตนเอง หากได้รับงบประมาณสนับสนุนจากเทศบาลเมืองสิงห์บุรีอย่างเพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งการให้องค์ความรู้แก่ชุมชนผู้สูงอายุเพื่อยกระดับศักยภาพของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

2. Projects for the elderly โครงการสำหรับผู้สูงอายุ จัดทำโครงการที่มีประโยชน์และส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ จัดทำโครงการที่สร้างสรรค์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตแก่ผู้สูงอายุ

3. Center for improving the quality of life for the elderly ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อเป็นจุดศูนย์รวมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมนันทนาการ และเป็นแหล่งเรียนรู้ หรือเป็นพื้นที่กิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ

4. Vocational training for the elderly การฝึกอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ มีการฝึกอาชีพให้กับผู้สูงอายุในช่วงต้นที่ยังมีศักยภาพดูแลตัวเองได้ ควรเพิ่มศักยภาพด้านการประกอบอาชีพอย่างยั่งยืนและครบวงจรระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. Caring for the vulnerable elderly การดูแลผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบาง ดูแลกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเปราะบางเป็นพิเศษ กลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบาง ถือว่าเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษเช่นการดูแลด้านทรัพยากรสาธารณสุขและด้านโภชนาการ

ซึ่งโมเดลนี้สอดคล้องกับการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัยคือผู้สูงอายุวัยต้นวัยกลางและวัยปลาย ให้แต่ละช่วงวัยได้รับการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมกับช่วงวัยทั้ง 4 ด้านคือด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

อภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสิงห์บุรี สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. **สถานการณ์การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยในปัจจุบันของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี** ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุทั้ง 3 ช่วงวัยในปัจจุบันของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ส่วนใหญ่ มีปัญหาด้านสุขภาพหรือโรคประจำตัว และไม่มีเงินออม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง ปัญหาสุขภาพและโรคประจำตัวตามวัยของผู้สูงอายุ และสภาพเศรษฐกิจค่าครองชีพที่สูงขึ้นรวมถึงการขาดการวางแผนทางการเงินหลังเกษียณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sasat et al. (2009) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในสถานบริการในประเทศไทย” ผลการศึกษาพบว่า การดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในสถานบริการ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุระดับต่ำ (low care) เป็นการดูแลผู้สูงอายุที่ไม่เน้นการรักษาจากแพทย์แต่เน้นการดูแลทางสังคม การช่วยเหลือการดำรงชีวิตและการดูแลสุขภาพเบื้องต้น เช่น บ้านพักคนชราและสถานดูแลช่วยเหลือเพื่อการดำรงชีวิตบุคลากรประกอบด้วย นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้อาจมีนักกายภาพบำบัด นักอาชีวบำบัดและนักโภชนาการ 2) รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุระดับสูง (high care) เป็นการดูแลผู้สูงอายุมีอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง หรือมีภาวะเปราะบางต้องการการช่วยเหลือดูแลติดตามอาการอย่างต่อเนื่องการพยาบาลและการรักษาจากแพทย์ เช่น สถานะบริบาล สถานดูแลระยะยาวในโรงพยาบาลและสถานดูแลระยะสุดท้าย การดูแลจึงเน้นการดูแลความสุขสบายทั่วไป การฟื้นฟูสภาพ การดูแลสุขภาพจิตและการดูแลแบบองค์รวมที่มีความมุ่งเน้นที่การดูแลจิตวิญญาณ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการให้การดูแลยังต้องประกอบด้วยปรัชญาการดูแลและการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการดูแล และสอดคล้องกับสถานการณ์การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย มีรูปแบบระบบสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีอยู่ในปัจจุบัน ของ Yodphet (2006) ได้กล่าวถึงเรื่องการประกันสังคม (Social Insurance) การออมเพื่อเกษียณอายุมีความจำเป็นในสังคมไทย เนื่องจากสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุสูงขึ้น มีอัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุ (สัดส่วนของจำนวนผู้สูงอายุต่อประชากรวัยแรงงาน) สูงขึ้น การเกื้อหนุนจากครอบครัวอาจลดลง การออมจึงมีความสำคัญสำหรับวัยเกษียณ ปัญหาของการออมเพื่อเกษียณอายุคือการออมครัวเรือนต่ำ ระหว่างปี พ.ศ. 2536 – 2546 การออมภาคครัวเรือนของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง และส่วนใหญ่เป็นการออมแบบบัญชีออมทรัพย์ จึงควรพัฒนาและส่งเสริมรูปแบบการออมแบบผูกพันในระยะยาวเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องเสถียรภาพของกองทุนประกันสังคม เนื่องจากระบบกองทุนเป็นการจ่ายเงินเข้ากองทุนโดยผู้ที่อยู่วัยทำงานและรัฐจ่ายเงินออกให้ผู้เกษียณอายุ โดยที่รัฐบาลไม่มีการเก็บเงินสะสมเพื่อเป็นกองทุน ดังนั้นเมื่อสัดส่วนและจำนวนผู้สูงอายุสูงขึ้น การจ่ายผลประโยชน์ให้กับผู้เกษียณจึงเพิ่มขึ้น คาดว่าปี พ.ศ.2590 จะมีสถานะเงินสะสมติดลบ ปัญหาสุดท้ายของการออมเพื่อเกษียณอายุคือ ผู้สูงอายุที่ไม่มีหลักประกันเรื่องรายได้ เช่น แรงงานนอกระบบ โดยเฉพาะแรงงานภาคเกษตรและแรงงานที่มีรายได้ต่ำ ไม่มีระบบการออมเพื่อเกษียณรองรับและไม่สามารถเข้าถึงการออมได้ (Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute, 2008)

2. **ความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี** ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการของผู้สูงอายุ ทั้ง 3 ช่วงวัย ในปัจจุบันของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจและด้านความมั่นคงในชีวิต ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ภาวะด้านเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ปัญหาเงินเฟ้อ และความต้องการหลักประกันในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ The Technical Promotion and Support Office 3, Ministry of Social Development and Human Security (2015) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การ

จัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย กรณีศึกษาพื้นที่: เมืองพัทยา อ.บางละมุง จ.ชลบุรี อบต. ด่านชุมพล อ.บ่อไร่ จ.ตราด” ซึ่งผลการศึกษามี 7 ประเด็นดังนี้ 1) ความต้องการด้านบริการทางสังคม พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องสุขามากที่สุด รองลงมาเป็นการให้อุ้ม สนับสนุนกายอุปกรณ์ และการช่วยเหลืองานบ้าน ตามลำดับ 2) ความต้องการด้านสุขภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการหน่วยบริการดูแลสุขภาพ เยี่ยมบ้านและให้ความรู้ผู้สูงอายุที่บ้านมากที่สุด รองลงมา คือ มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส. อสม.) และโรงพยาบาลที่ให้บริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ตามลำดับ 3) ความต้องการด้านการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสาร เมื่อพิจารณาความต้องการด้านการเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสาร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นโทรศัพท์มากที่สุด รองลงมาเป็น วิทยุ และหอกระจายข่าว เสี่ยงตามสายตามลำดับ 4) ความต้องการสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการดูแลในเรื่องสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต เช่น สวนสาธารณะ มลภาวะ ชีวนามัย เป็นต้น มากที่สุด รองลงมาเป็น การปรับตัวสิ่งแวดล้อมบริเวณในบ้าน รอบบ้าน เช่น ไฟฟ้าสว่าง ความสะอาดเรียบร้อย และกิจกรรมพัฒนาที่อยู่ผู้สูงอายุโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตามลำดับ 5) ความต้องการด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการกิจกรรมตามประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาเป็น กิจกรรมทางศาสนา/เข้าวัดปฏิบัติธรรม และออกกำลังกายและกีฬา ตามลำดับ 6) ความต้องการด้านรายได้การและออม พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการการจัดตั้งกองทุนในชุมชน เพื่อให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุมากที่สุด รองลงมาเป็น มีการแนะนำการบริหารการเงินในครอบครัว (จัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย) และจัดหาสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุ ตามลำดับ และ 7) ความต้องการด้านการศึกษา และการเรียนรู้ พบว่า ความต้องการส่วนใหญ่คือ การเรียนรู้จากศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เช่น เศรษฐกิจพอเพียง การเกษตรอินทรีย์มากที่สุด รองลงมาเป็น การจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่/ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นประจำตำบล ตามลำดับ

3. แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัย มีแนวทางดังนี้

- ส่งเสริมให้ชมรมผู้สูงอายุในแต่ละชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมีความเข้มแข็ง ชุมชนผู้สูงอายุจะเป็นกลไกหลักและกลไกสำคัญที่จะช่วยประสานหน่วยงานต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุ เพราะมีความใกล้ชิดและทราบปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัยในชุมชนของตนเอง หากได้รับงบประมาณสนับสนุนจากเทศบาลเมืองสิงห์บุรีอย่างเพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งการให้องค์ความรู้แก่ชุมชนผู้สูงอายุเพื่อยกระดับศักยภาพของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

- ดูแลกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเปราะบางเป็นพิเศษ กลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบาง ถือว่าเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษเช่นการดูแลด้านทรัพยากรสาธารณสุขและด้านโภชนาการ

- จัดทำโครงการที่มีประโยชน์และส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ จัดทำโครงการที่สร้างสรรค์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตแก่ผู้สูงอายุ

- มีการฝึกอาชีพให้กับผู้สูงอายุในช่วงต้นที่ยังมีศักยภาพดูแลตัวเองได้ ควรเพิ่มศักยภาพด้านการประกอบอาชีพอย่างยั่งยืนและครบวงจรระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- จัดตั้งศูนย์พัฒนาดูแลผู้สูงอายุ จัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อเป็นจุดศูนย์รวมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมนันทนาการ และเป็นแหล่งเรียนรู้ หรือเป็นพื้นที่กิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sanguansermisri (2009) ได้ศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพะเยา ผลการศึกษาความต้องการสวัสดิการด้านต่าง ๆ ได้แก่ สุขภาพ อนามัย การศึกษา ที่อยู่อาศัย การทำงาน นันทนาการ และบริการสังคมพบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความต้องการด้านสุขภาพอนามัยมากที่สุดโดยเฉพาะเรื่องความรู้ในการดูแลสุขภาพ รองลงมาเป็นเรื่องรายได้และการทำงาน โดยเฉพาะเรื่องการฝึกอาชีพให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุและมีแหล่งเงินทุนประกอบอาชีพ โดยเฉพาะเรื่องความรู้ในการดูแลสุขภาพ รองลงมาเป็นเรื่องรายได้และการทำงาน โดยเฉพาะเรื่องการฝึกอาชีพให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุและมีแหล่งเงินทุนประกอบอาชีพ โดย อบต. ควรกำหนดบริบทในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปัญหาความต้องการผู้สูงอายุ และควรมีแผนการดำเนินงาน 4 ด้าน คือการให้บริการสุขภาพอนามัยการส่งเสริมอาชีพ/รายได้การส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน และการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดจนควรมีบทบาทหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการบูรณาการด้านแผนงาน กิจกรรม งบประมาณ และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งประเมินการจัดบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kuha & Thamanwat (2009) ที่ศึกษาระบบดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีความเปราะบางด้านสุขภาพในชุมชน พบว่า ผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 90 สามารถทำกิจกรรมเองได้ดี เช่น อาบน้ำ แต่งตัว ไปห้องน้ำ ขึ้นลงเตียง เป็นต้นและกิจกรรมที่ผู้สูงอายุทำไม่ได้มากที่สุด คือ การขึ้นลงบันได (ร้อยละ 3.80) ส่วนการกลืนปัสสาวะและอุจจาระนั้น มากกว่าร้อยละ 80 ทำได้ดี โดยมีการกลืนปัสสาวะไม่ได้ร้อยละ 5.10 และกลืนอุจจาระไม่ได้ร้อยละ 2.60 นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุกลุ่มอายุ 80 ปี ขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 40 ทั้งเพศชายและเพศหญิงทำกิจวัตรประจำวันไม่ได้เลย เพศชาย สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้เองทั้งหมดร้อยละ 52.00, 38.70 และ 9.30 ในขณะที่เพศหญิงที่ทำ ไม่ได้เลย/ต้องมีคนอื่นทำ ให้ร้อยละ 11.20 28.00 และ 59.80 (กลุ่มอายุ 60 – 69 ปี, 70 – 79 ปี และ 80 ปีขึ้นไปตามลำดับ) สำหรับเรื่อง Instrumental ADL (IADL) กิจกรรมที่ผู้สูงอายุทำ ไม่ได้เลยมากที่สุด (ร้อยละ 12.70) คือ การใช้โทรศัพท์รองลงมา คือการหุงหาอาหาร (ร้อยละ 6.90) ซื้อหาอาหาร (ร้อยละ 6.10) และการจัดการด้านการเงิน (ร้อยละ 4.60)

สรุป

การจัดสวัสดิการจำเป็นต้องจัดให้เหมาะสมสำหรับแต่ละช่วงวัยโดยคำนึงถึงสมรรถนะทางร่างกายและความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ การจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัย โดยแบ่งเป็น 3 ช่วงวัย ได้แก่ วัยต้น (อายุ 60-69 ปี) คือ ด้านเศรษฐกิจ เพราะวัยต้นยังสามารถทำงานและช่วยเหลือตนเองได้อยู่ ดังนั้นควรเน้นไปที่การจัดสวัสดิการด้านการฝึกอาชีพ ด้านรายได้และการออม, วัยกลาง (70-79 ปี) คือ ด้านเศรษฐกิจ เพราะวัยกลางเป็นวัยที่ร่างกายเริ่มเสื่อมถอยลงมากขึ้น แต่ยังพอสามารถทำงานและช่วยเหลือตนเองได้อยู่ แต่ลดน้อยลง ดังนั้นควรเน้นไปที่การจัดสวัสดิการด้านการฝึกอาชีพ ด้านรายได้และการออม การจัดกิจกรรมทางสังคมและการดูแลป้องกันสุขภาพ และวัยปลาย (80 ปีขึ้นไป) คือ ด้านความมั่นคงในชีวิต วัยปลายซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ควรเน้นไปที่การดูแลสุขภาพ และการช่วยเหลือทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

– ด้านความมั่นคงในชีวิต

1. สุขภาพ เทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรจัดให้มีอาสาสมัคร หรือผู้ดูแลผู้สูงอายุ ที่มีความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในช่วงสุดท้ายของชีวิต เพื่อสร้างสภาวะทางจิตใจให้สงบโดยใช้หลักทางศาสนา
2. ครอบครัวและการอยู่อาศัย เทศบาลเมืองสิงห์บุรี ควรสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพัง และวางแผนการดูแลร่วมกับ ผู้นำชุมชน และอาสาสมัครต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อดูแลและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ เช่น ปัญหาการถูกละเลยทอดทิ้ง ปัญหาการถูกล่อลวง เป็นต้น
3. ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการบูรณาการความร่วมมือในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตแก่ผู้สูงอายุ ทั้งภายในบ้านและที่สาธารณะให้มีความเหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อเป็นการป้องกันอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ลดภาวะเสี่ยงการเป็นผู้สูงอายุติดเตียง

– ด้านการศึกษา

1. การศึกษาและการเรียนรู้
 - ควรสร้างเสริมศักยภาพในเรื่องของการเตรียมความพร้อมในการจัดการตนเองในด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุสมาชิกในครัวเรือน หรือญาติพี่น้องของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในชุมชนตามอัธยาศัยเช่น จัดให้มีกิจกรรมของศูนย์ถ่ายทอดวัฒนธรรม ศูนย์สุขภาพอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ศึกษาเรียนรู้ในการดูแลสุขภาพ การได้แสดงความรู้ความสามารถ และเกิดการตระหนักในคุณค่าแห่งตน
 - การจัดทัศนศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมกับภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัย
2. การเข้าถึงบริการข้อมูลข่าวสาร เทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการประชาสัมพันธ์และผลิตสื่อเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยอย่างครอบคลุมและทั่วถึง

– ด้านเศรษฐกิจ

1. รายได้
 - ควรเพิ่มศักยภาพด้านการประกอบอาชีพอย่างยั่งยืนและครบวงจรระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการติดตามประเมินผลในฐานะพี่เลี้ยงในระยะแรกให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อลดภาวะพึ่งพิงด้านเศรษฐกิจและการสร้างคุณค่าในตนเองแก่ผู้สูงอายุ
 - เทศบาลเมืองสิงห์บุรี ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการจัดตั้งกองทุน เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในระดับชุมชนของเทศบาล
 - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพิจารณาทบทวนการจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้ที่ยากไร้และมีความเป็นอยู่ที่ลำบากเพิ่มเฉพาะราย
2. การออม
 - เทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรให้ความรู้ในการวางแผนด้านการเงินและการออมสำหรับผู้ที่จะเข้าสู่วัยผู้สูงอายุและความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพย์สินและมรดกของผู้สูงอายุ

- ด้านสังคม

1. การมีส่วนร่วมทางกิจกรรมทางสังคม

- เทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมตามประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน เนื่องจากการจัดสวัสดิการจะมีส่วนที่เกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุซึ่งมีการดำเนินกิจกรรมในเกือบทุกพื้นที่อย่างต่อเนื่องในรูปแบบต่าง ๆ โดยอาศัยประเพณีวัฒนธรรม เป็นตัวผูกโยงกิจกรรม

- เทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรจัดระบบการส่งเสริมและสนับสนุนความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุใน 14 ชุมชนของเทศบาลเนื่องจากชมรมผู้สูงอายุจะเป็นกลไกในการพบปะ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของผู้สูงอายุและคนในชุมชน

- เทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรจัดให้มีศูนย์บริการแก่ผู้สูงอายุโดยมีลักษณะของศูนย์ประกอบด้วยกิจกรรม ทั้งการพัฒนาสุขภาพร่างกาย กิจกรรมสันทนาการ กิจกรรมด้านการศึกษา รวมถึงการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้โดยมีผู้สูงอายุและชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการกันเอง และความร่วมมือของหน่วยงานในพื้นที่ เช่น รพ.สต. กศน.

- เทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรมีการบูรณาการความร่วมมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมกลุ่ม ชมรมผู้สูงอายุกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดึงศักยภาพภูมิปัญญาผู้สูงอายุ ซึ่งนอกจากเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แล้ว ยังสามารถสร้างคุณค่าในตัวเองให้แก่ผู้สูงอายุได้อีกทางหนึ่ง

2. การเข้าถึงบริการทางสังคม

- เทศบาลเมืองสิงห์บุรีควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่างๆ ที่แพร่หลายโดยวิธี เชิงรุกถึงบ้านผู้สูงอายุโดยตรงในเรื่องการเข้าถึงสิทธิการให้บริการต่างๆของผู้สูงอายุที่พึงจะได้รับ เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

- เทศบาลเมืองสิงห์บุรี ควรมีการศึกษาข้อกฎหมายที่ผู้สูงอายุเข้าถึงได้ไม่สมบูรณ์ นำมาประมวลผลแล้วจัดทำความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายนั้น เพื่อผลักดันการเข้าถึงความรู้กฎหมายที่ผู้สูงอายุควรทราบ

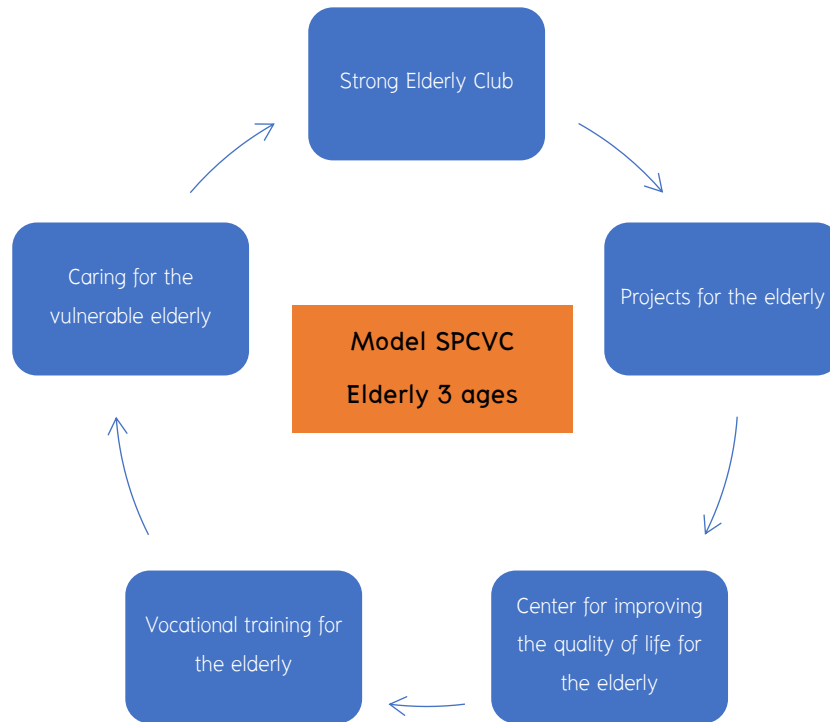
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาพบว่าความต้องการของผู้สูงอายุในเรื่องของการจ่ายเบี้ยยังชีพ เป็นเรื่องสำคัญที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุแต่ความเห็นบางส่วนมองว่าเป็นการจ่ายแบบอุปการะ ผู้สูงอายุที่ไม่จำเป็นก็ได้รับในอัตราเท่ากัน จึงควรมีการศึกษาวิจัยถึงรูปแบบความเหมาะสมในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

2. จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันผู้สูงอายุมีความกังวลใจในเรื่องของการทำงานหารายได้ และต้องการสวัสดิการในรูปแบบของการเสริมสร้างศักยภาพในการทำงาน ดังนั้น ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างหลักสูตรอาชีพที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เพื่อนำไปพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 โมเดล SPCVC

1. Strong Elderly Club ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง

1.1) เทศบาลเมืองสิงห์บุรี จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอเหมาะสมแก่ชมรมผู้สูงอายุเพื่อสนับสนุนให้ชมรมผู้สูงอายุมีความเข้มแข็ง รวมถึงการประสานงานของงบประมาณจากกองทุนต่าง ๆ จากหน่วยงานอื่น 1.2) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีจัดอบรมให้องค์ความรู้แก่ชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่รับผิดชอบ 1.3) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีศักยภาพมีความรู้ความสามารถของแต่ละชุมชน 1.4) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการพัฒนาชมรมและกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุให้ทันสมัยสอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบัน 1.5) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการจัดการคุณค่าเพิ่มจากผู้สูงอายุเพื่อเป็นการดัดแปลงภาพของผู้สูงอายุมาใช้ประโยชน์ 1.6) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการติดตามและประเมินชมรมผู้สูงอายุ 1.7) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการสร้างความยั่งยืนของชมรมผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน

2. Projects for the elderly โครงการสำหรับผู้สูงอายุ 2.1) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีจัดสรรงบประมาณสำหรับทำโครงการสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย 2.2) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีวิเคราะห์และออกแบบโครงการที่เหมาะสมและเข้ากับบริบทของพื้นที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรี 2.3) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีจัดทำโครงการสร้างสรรค์และมีประโยชน์แก่ผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง 2.4) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน อสม. รวมถึงผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับชุมชนและช่วงวัยของตน 2.5) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีการติดตามและประเมินโครงการ

3. Center for improving the quality of life for the elderly ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 3.1) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีจัดหาสถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 3.2) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีจัดกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลายเช่น กิจกรรมยืดเหยียดกล้ามเนื้อและออกกำลังกาย กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมการศึกษา

เรียนรู้วิชาการต่าง ๆ 3.3) เทศบาลเมืองสิงห์บุรี จัดหาวิทยากรผู้มีความรู้ความสามารถที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สูงอายุในศูนย์

4. Vocational training for the elderly การฝึกอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ 4.1) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีจัดสรรงบประมาณด้านการฝึกอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ 4.2) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีจัดฝึกอบรมให้องค์ความรู้ในด้านอาชีพที่หลากหลายและเหมาะสมตามช่วงวัย และให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเข้าถึงช่องทางการตลาด 4.3) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีจัดสรรและอำนวยความสะดวกด้านสถานที่และอุปกรณ์ในการฝึกอาชีพแก่ผู้สูงอายุให้เหมาะสมตามช่วงวัย 4.4) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีต้องมีการจัดหาช่องทางการตลาดและให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่นการแปรรูป 4.5) เทศบาลเมืองสิงห์บุรี ควรมีการจัดตั้งให้การสนับสนุนดูแลด้านกองทุนในการประกอบอาชีพแก่ผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย

5. Caring for the vulnerable elderly การดูแลผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบาง 5.1) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีสนับสนุนดูแลด้านทรัพยากรสาธารณสุข ได้แก่การจัดบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง การจัดหน่วยบริการสถานบริการและผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (caregiver) และกายอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น 5.2) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีสนับสนุนดูแลด้านโภชนาการ ได้แก่การให้ความรู้ด้านโภชนาการแก่ผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางและการสนับสนุนอุปกรณ์ของใช้ สิ่งของและงบประมาณในการดำรงชีพด้านโภชนาการ 5.3) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีสนับสนุนดูแลด้านสุขภาพ ได้แก่การมีช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางในการเข้ารับการรักษาที่รวดเร็วที่สุด รวมถึงสวัสดิการการรักษาพยาบาลต่าง ๆ 5.4) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีสนับสนุนดูแลด้านการคมนาคม ผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางต้องมีการขนส่งสาธารณะที่สะดวกรวดเร็ว มี call center ที่สามารถติดต่อได้อย่างสะดวก 24 ชั่วโมง โดยเป็นบริการที่ไม่มีค่าใช้จ่ายที่บริการโดยเทศบาลเมืองสิงห์บุรี 5.5) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีสนับสนุนดูแลด้านสังคม ได้แก่มีผู้รับผิดชอบในการให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมาย คดีความ ครอบครัวและด้านอาชีพ รวมถึงการเข้าชมแหล่งความรู้ต่าง ๆ โดยไม่เก็บเงินแก่ผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบาง 5.6) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีสนับสนุนดูแลด้านเศรษฐกิจ ได้แก่มีการจัดเบี้ยยังชีพให้เหมาะสมมากขึ้น การลดค่าโดยสาร การลดหย่อนภาษีแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งด้านกองทุนกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ 5.7) เทศบาลเมืองสิงห์บุรีสนับสนุนดูแลด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มีการจัดสวัสดิการเข้าไปดูแลซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบาง รวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัยเหมาะสม

References

- Best, J. W. (1997). *Research in Education*. Allyn and Bacon.
- College of Population Studies, Department of Social Development and Welfare, The Office of the Promotion and Protection of the Elderly, Chulalongkorn University. (2013). *Report of a study on the Monitoring and Evaluation Project of the National Elderly Plan, Vol. 2 (2011 – 2021), Phase 2 (2007 – 2011)*. Chulalongkorn University.
- Department of Mental Health. (2020). *Thailand's Footsteps to the Aged Society Perfectly*.
<https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30476>.

- Department of Older Persons. (2021). *Statistics of the elderly in 77 provinces in Thailand*.
<https://www.dop.go.th/th/know/1>.
- Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute (TGRI). (2018). *Report on the Situation of the Elderly in Thailand 2017*. <https://thaitgri.org/?p=38607>
- Foundation of Thai Gerontology Research and Development institute (TGRI). (2008). *Situation of the Thai Elderly, 2007*. <https://thaitgri.org/?p=36151>
- Jitramontree, N., & Thayansin, S. (2008). *A Review of the Body of Knowledge and Guidelines for Organizing the Welfare System for the Elderly in Thailand*. Thai Health Promotion Foundation.
- Kanjanajitra, C. et al. (2007). *Thai Health 2007*. <https://www.hiso.or.th/hiso/picture/reportHealth/ThaiHealth2007/THAI2007-Introduction-2007.pdf>
- Kaewplad, P. (2022). Director of the Department of Public Health and Environment. *Interview*. January 27
- Kuha, O., & Thamanwat, N. (2009). A Study of the Health Care System for the Elderly with Health Vulnerabilities in the Community. *Journal of Gerontology and Geriatric Medicine*, 10(4), 9-16.
- Limsaihua, D. (2019). Elderly Welfare Management of Omkret Subdistrict Administrative Organization, Pak Kret District, Nonthaburi Province. *Journal of Humanities and Social Sciences Review (JHSSR)*, 21(1), 65-79. <http://hs.pbru.ac.th/journal/wp-content/uploads/2019/08/2019-01-04.pdf>
- Namthipchanthacharoen, S. (2021). *The Aging Population and Future Trends*.
<http://www.thairetirecentre.com/files/th/pdf/608>
- Sanguansermisri, K. (2009). *An Approach for Social Welfare Services for the Elders in Subdistrict Administrative Organization, Prayao Province*[Doctoral Dissertation, Naresuan University].
- Sasat, S. et al. (2009). *A Model of Long-Term Care for the Elderly in Nursing Homes in Thailand*. Mr. Copy Printing.
- Singburi Municipality Local Registration Office. (2021). *General Condition of Basic Information*.
<http://www.muangsing.go.th/content/general.pdf>.
- Sukanan, T., Jariyasilp, S., Thummanon, T., & Jitpakdee, P. (2011). Quality of Life of the Elderly in Ban Suan Municipality, Chonburi. *Journal of Public Health*, 41(3), 240-249.
<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/jph/article/view/8255>
-

The Technical Promotion and Support Office 3, Ministry of Social Development and Human Security. (2015). *Proper Welfare Arrangements for the Elderly in each Age Group, Case Study Area: Pattaya City, Bang Lamung, Chonburi, Dan Chumphon Subdistrict Administrative Organization, Bo Rai District, Trat*. The Technical Promotion and Support Office 3.

Thongthai, V. (2006). Initial Age of Thai Elderly. In *The National Population Conference 2006*, Thai Population Association.

Yodphet, S. (2006). *Family Long-Term Care System for the Elderly*. Thammasat University.

DOI: https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/TU.res.2006.29

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). Harper and Row.